

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2021

Μάθημα: Λατινικά (5)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Σάββατο, 5 Ιουνίου 2021
8:00 – 10:00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ

Να απαντήσετε σε όλα τα ζητούμενα του εξεταστικού δοκιμίου.

Να γράψετε όλες τις απαντήσεις στο τετράδιο απαντήσεων.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

(Μονάδες 40)

Να μεταφράσετε τα πιο κάτω κείμενα:

(Μονάδες 40)

I. Manius Curius Dentatus maxima frugalitate utebatur, quo facilius divitias contemnere posset. Die quodam Samnitium legati venerunt. Ille se in scamno assidentem apud focum eis spectandum praebeat. Samnitium divitias contempsit et illi paupertatem eius mirati sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uteretur, eis dixit: «Legationis ministri, narrate omnibus Manium Curium malle locupletibus imperare quam ipsum fieri locupletem».

(Λατινικά Λυκείου, XXXVI - ελαφρά διασκευή)

II. Sulla, occupata urbe, senatum armatus coegerat ut C. Marius quam celerrime hostis iudicaretur. Cuius voluntati nemo obviam ire audebat; solus Quintus Mucius Scaevola augur de hac re interrogatus sententiam dicere noluit. Quin etiam cum Sulla minitans ei instaret, dixit is Sullae: «Licet mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumsedisti, numquam tamen ego hostem iudicabo Marium. Etsi senex et corpore infirmo sum, semper tamen meminero urbem Romam a Mario conservatam esse».

(Λατινικά Λυκείου, XL - ελαφρά διασκευή)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**(Μονάδες 60)**

1. α) Από το δεύτερο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση, να εντοπίσετε και να γράψετε δύο (2) λέξεις της λατινικής που παρουσιάζουν ετυμολογική συγγένεια με την ελληνική γλώσσα (αρχαία ή νέα), δηλώνοντας και τη σχετική ελληνική λέξη. Να εξαιρεθούν τα κύρια ονόματα.

(Μονάδες 2)

β) Για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις του πρώτου κειμένου που δόθηκε για μετάφραση, να γράψετε μία (1) ετυμολογικώς συγγενή λέξη κάποιας από τις σύγχρονες ευρωπαϊκές γλώσσες. Να δηλώσετε τη γλώσσα.

utebatur
imperare

(Μονάδες 2)

γ) Από το πρώτο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση, να υποδείξετε πού τονίζονται οι πιο κάτω λέξεις σημειώνοντας το τονικό σημάδι της οξείας (´). Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας με βάση τους κανόνες τονισμού.

contemnere
ministri

(Μονάδες 2)

2. α) Από το δεύτερο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση, να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α΄ με τις πτώσεις της στήλης Β΄. Στη στήλη Β΄ περισσεύουν τρεις (3) επιλογές.

A	B
α. hostis	1. ονομαστική ενικού
β. ei	2. δοτική πληθυντικού
γ. militum	3. αφαιρετική πληθυντικού
δ. quibus	4. γενική ενικού
	5. δοτική ενικού
	6. γενική πληθυντικού
	7. ονομαστική πληθυντικού

(Μονάδες 2)

β) Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να μεταφέρετε τους πιο κάτω τύπους στον αντίθετο αριθμό:

Die, venerunt, pondus, ipsum, augur, sententiam, minitans, ego

(Μονάδες 4)

γ) Να τρέψετε τους πιο κάτω τύπους σύμφωνα με την οδηγία που ακολουθεί (σε περίπτωση επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος):

- I. *facilius*: στον θετικό βαθμό
- II. *magnum, senex, infirmo*: στον συγκριτικό βαθμό

(Μονάδες 2)

3. Να τρέψετε τους πιο κάτω ρηματικούς τύπους σύμφωνα με την οδηγία που ακολουθεί (όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο):

- α. *contemnere***: στο α' πρόσωπο πληθυντικού υποτακτικής μέλλοντα και υπερσυντελικού στην ίδια φωνή
- β. *mirati sunt***: στο απαρέμφατο μέλλοντα και παρακειμένου
- γ. *attulissent***: στο β' πρόσωπο ενικού οριστικής ενεστώτα ενεργητικής και παθητικής φωνής
- δ. *malle***: στο γ' πρόσωπο ενικού οριστικής και υποτακτικής ενεστώτα
- ε. *ire***: στο γ' πρόσωπο πληθυντικού της οριστικής ενεστώτα και παρατατικού
- στ. *dicere***: στο β' πρόσωπο ενικού της προστακτικής ενεστώτα και μέλλοντα στην ίδια φωνή
- ζ. *iudicabo***: στο β' πρόσωπο πληθυντικού υποτακτικής παρατατικού ενεργητικής και παθητικής φωνής

(Μονάδες 7)

4. α) Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το συντακτικό σφάλμα σε κάθε πρόταση που ακολουθεί. Στο τετράδιο απαντήσεων να γράψετε μόνο το σφάλμα και τη διόρθωσή του.

- i. *Filius eius fortior erat quam patre.*
- ii. *Graeci antiqui philosophiam studebant.*

(Μονάδες 2)

β) Ποια από τις πιο κάτω προτάσεις είναι συντακτικώς ορθή; Να αιτιολογήσετε μόνο την απάντηση που θεωρείτε ορθή.

- i. Complures praedones ad Africa navigant.
- ii. Complures praedones in Africa navigant.
- iii. Complures praedones Africae navigant.
- iv. Complures praedones ad Africam navigant.

(Μονάδες 2)

5. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω υπογραμμισμένους, στα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, τύπους:

frugalitate, quodam, assidentem, apud focum, locupletem, Cuius, mihi, corpore

(Μονάδες 4)

6. Να αναγνωρίσετε τις πιο κάτω προτάσεις (είδος, εισαγωγή, εκφορά, αιτιολόγηση εκφοράς, ακολουθία των χρόνων όπου χρειάζεται):

α) quo facilius divitias contemnere posset

(Μονάδες 2)

β) Licet mihi ostendas agmina militum

(Μονάδες 2)

7. α) Να μετατραπεί από παθητική σε ενεργητική η σύνταξη της ακόλουθης πρότασης του δευτέρου κειμένου που δόθηκε για μετάφραση:

semper tamen meminero urbem Romam a Mario conservatam esse.

(Μονάδες 2)

β) Στην πιο κάτω πρόταση να αποδώσετε τον προσδιορισμό του σκοπού με τρεις (3) ισοδύναμους τρόπους:

Dentatus apud focum assidebat ut cenaret.

(Μονάδες 3)

8. Να περιγράψετε με συντομία το ιστορικό πλαίσιο του κειμένου XL (αντίπαλοι, εποχή, προγραφές).

(Μονάδες 2)

9. Να μεταφράσετε το κείμενο που ακολουθεί στα Ελληνικά:

«Sic enim iam tecum loquar, ut non ira permotus esse videar. Venisti paulo ante in senatum. Quis ex tot amicis tuis te salutavit? Si servi mei me metuerent, ut te metuunt omnes cives, domum meam relinquerent».

M. T. Ciceronis *In Catilinam* I. 16-17 (διασκευή)

Λεξιλόγιο:

permoneo, -mōni, -mōtum, -mōvere = παρακινώ

(Μονάδες 10)

10. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά:

Ένας από τους πολίτες ανήγγειλε ότι η Ρώμη καταστράφηκε. Όλοι σώπασαν. Ο σοφός άνδρας πλησίασε, συμβούλευσε τον λαό να ελπίζει στην ομόνοια και φώναξε σε αυτούς: «Η ειρήνη πρέπει να επιδιώκεται από τους ανθρώπους. Να μην κάνετε πολέμους!».

(Μονάδες 10)

- ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ -